

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési árak: Egész évre 10 korona, fél évre 5 korona,
negyed évre 2 korona 50 fillér. Egy esztendő ára 10 fillér.
Közsegek, tanítók, iparosok és egyesületek, melyek egyen-
ként, ha előfizetnek, 8 koronáért kapják a lapot.

Felelős szerkesztő: Dobay János.
Kiadó-tulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

A lap szellemi részét illető közlemények, a szerkesztőség-
hez (Dobay János Kézdi-Vásárhelyt) intézendők.
Kiadóhivatal K.-Vásárhely az ifj. Jancsó Mózes könyv-
nyomdájában, hová a hirdetések s előfizetési pénzek
küldendők.

Periculum in mora...

Tetszeleg magának minden toll abban, hogy lángoló betűkkel válják tolmácsolójává nemzeti iparunk fellendülésének, megerősödésének. Szép, nemes cselekedet, talán hasznos is egyben, mely kötelessége minden magyar embernek. Garmadákban ontják a sok betűt betűmellő ezernyi bombasztikus, nagyhangzású frázis durrog el — de minden csak írott szó marad — jó ha egyáltalán olvassák.

Szegény magyar iparunk ezalatt elcsenevész a hatalmas, évszázados, osztrák szomszéd erős ipara mellett. Azok még ankéteznek, gyülekeznek, feliratoznak, ha egy-egy magyar miniszter megengedi magának azt a hallatlan merészséget, hogy magyar iparvállalatok létesítésénél ajánlja, hogy hazai forrásból szerezze be a gyár szükségeltető anyagain.

De hiszen nem ez kell a magyarnak. Kereskedelmi miniszterünk és az ipari ügyek legfőbb letéteményese Sztérényi József miniszteri tanácsos, mindent elkövetnek hatáskörükben, hogy gyermekéveit élő magyar iparunk erősödjék, nagyobbodjék, gyarapodjék.

Meg is látszik áldásos tevékenységüknek a nyoma, de nem abban a mértékben, a melyben joggal elvárhatnók, s ennek oka nem fentemlitettek tevékenységében

keresendő, hanem sokkal mélyebben fekszik.

Lajtántuli szomszédaink, hogy látták meginduló üveggyáraink működését, azzal feleltek, hogy leszállították üveggyártmányaik árát olyan olcsóra, hogy egy fillérnyi hasznuk sem maradt mellette. Czöljukat a magyar üveggyárakat tönkre tenni elis érték, mert nem voltak képesek, a kezdet nehézsége mellett, még az anyagiakkal is küzdeni, beadták a derekukat. Alig pusztult el a sok becsületes tőke, melyet vállalkozó iparosaink üveggyárakba fektettek, az osztrákok tetemes áremeléssel feleltek. Papirgyárunk nincsen. Az újságok, melyek fennen hirdetik, „a magyar ipar, így meg amugy”, osztrák papíron találják élénk iparpártoló cikkeiket. Volt óragyárunk is, ez is a múlt históriájába tartozik. Így vagyunk sok egyébbel (sajna) és szégyenszemre mondva.

Hazánk iparának egyik legnagyobb gátja azonban, mely a fent felsoroltakon és a magyar ember vétke indolenciáján, nemtörődömségén kívül, távolabb fekszik, a nagy tőke, az arisztokrácia, a nemesség, a vagyon visszavonulásában keresendő.

Nem mondom, hogy a katonáskodás, az ügyvédi, orvosi, mérnöki, papi, vagy hivatalnoki pálya nem szép, nem hasznos, nem szükséges, de utóvégre nem lehet mindenki kalona, ügyvéd, orvos, mérnök, pap, vagy hivatalnok.

Az arisztokrácia és a nemesség a miniszteriumokba tódul, ha minden protégének kellő állást, pozíciót akarnánk teremteni, úgy nem elég az a néhány miniszterium, melyrogyásig van tele, de minden megyében elkelne egynéhány belőle. Így van az a többi felsorolt pályákkal is.

Intelligenciánk, a vagyonosabb osztály volna hivatott, hogy vas kezekkel hazánk zsenge iparának, kereskedelmének karjai alá nyulna, az anyagiak mellett, — kaszinó és lóversenyek helyett, — minden tudásukat latba vetnék országos iparunk és kereskedelmünk erősödését előmozdítani.

Mindaddig míg országunk, hazánk létele az időtől, mely az aratást befolyásolja, van függővé téve; egységes, öntudatos, hatalmas lépésekről még csak álmodozni is merészség, de a mely pillanatban önállók leszünk, ipar és kereskedelem tekintetében, nemzeti erőnk egy csapásra óriássá nő, hatalmassá, akcióképessé lesz, mert elmúlt ma már az az idő, a mikor az agrárius viszonyok voltak az ország lét tényezője, ma az a nemzet, az az ország a hatalom birmányosa, mely önálló, életképes iparral, hatalmas nagykereskedéssel bír.

Nézzük a németeket, lépésről-lépésre szorítják ki az angolokat, a francziákat, a világkereskedelem piacáról, igen ám, csak hogy a feudális fundusok birtokosai ott

TÁRGZA.

Az arlesi leány.

Írta: Daudet Alphonse.

Ha az ember a malomból beakar menni a faluba, takaros tanya mellett egy szilfáson kell keresztül mennie. Igazi provenzoei parasztházak szabálytalan homlokzatával, a pajta tetején szélforgóval, a padlásról lelógó szénakévével és a kővék felhuzására szolgáló csigákkal. Mi tetszett oly különösen nekem a házon? Ha csak néha napján nyitódó kapuja előtt elmentem, miért dobbant meg a szívem? Magam se tudtam volna megmondani az okát, de valahányszor láttam, különös borongós érzés fogott el. Valóságos titkos ház volt az. Ha az ember arra járt még a kutyák se vakkantottak rá, a tyukok háborítlanul kapargáltak a ház előtt és belülről a világért se hallatszott volna egy hang ki. Semmi, még az öszvér csengetyűjének csilingelése sem. Ha az ablakon nem lettek volna örökösen hófehér függönyök, meg a kéményből nem szállongott volna kékes füst, azt hihettem volna az ember, hogy egy lélek sincs benne.

Tegnap éppen delet harangoztak, hogy a faluból hazafelé menőben voltam. Az égetőn tűző nap a szilfák árnyékában kergetett, szorosan a tanya kerítésé mellé. A ház előtt szekér állott, melyre mogorva legények szénát raktak. A kapu nyitva. A mint elmentem mellette és bopillantottam az udvarra, egy őszszakállu aggastyánt láttam viseltes kabátban, meg lehetőszen eloyütt nadrágban, amint egy kőlapot ült,

fejét tenyerébe hajtva. A mint megálltam a legények egyike halkán odaszólt hozzám: — Pszt! Csöndesen, uram, így van már a fia szerencsétlensége óta.

Ebben a pillanatban gyászruhás asszony lépett be a kapun, kezénél vezetve egy kis fiucskát. Mindkettejüknél aranyos kötésű imakönyv.

Az asszony meg a kis gyerek miséről jönnek most, folytatta a legény. Napról-napra eljárnak azóta, hogy a fiuk megölte magát! Oh, uram, micsoda csapás volt az! Az öreg azóta fiának ruháit hordja és a világért se lehetne rábeszélni, hogy másokat vegyen magára. Gyi te Ráró! A szekér megindult és én megkértem a kocsist, hadd üljek melléje és hogy mondaná el a megindító históriát.

Jannak hiták, derék, huszóéves legény, becsületes képű, egyre elpiruló arczával akáresak egy leányzó. Mivel, hogy nagyon esinos gyerek volt, bomlottak utánna mind a menyecskek, meg a leányok; de ő csak mindig egygyel törődött; egy kis arlesi leánynyal, akit egyszer Arlesben látott meg a bika- viadalban.

Odahaza nem valami jó szemmel nézték a dolgot, mert a leány kikapós hírében állott, a szülei meg nem is erre a vidékre való volt. De Jan nem törődött senkivel és semmivel és nem egyszer mondogatta:

— Ha az a leány nem lesz az enyém, az a halálom.

Mit voltak mit tenni, kénytelen-kelletlen bele nyugodtak és megállapodtak, hogy a fiatalokat aratás után összeesketik.

Egyik vasárnap estén éppen vége vala a vacsorának, mely beillett volna akár nászvacsorának is;

a menyasszony nem volt ugyan ott, de minden pohár bort az ő egészségére itták — mikor egyszerre betaszították a kaput és egy ember reszkető hangon kérti félre az öreg Estéve gazdát, hogy négy szemközt szólhasson vele.

Estéve gazda fölkel és kiment a ház elé. Bátyám uram, kezdte az ember, kigyulmed egy olyanul akarja összeházasítani a fiát, aki két évig szerettem volt. Hogy igazat mondok, itt vannak rá bizonyosságul a levelei. A szülei mindent tudtak és már úgy volt, hogy feleségül veszem, mikor a kigyulmed fia kezdte a szelet csapni neki és azóta sem ők, sem a leány nem akarnak rólam hallani. Én mindazonáltal úgy gondolom, hogy azok után nem lehet a más felesége.

— Jól van, jó, szólt Estéve gazda, átfutván a leveleket; jöjjen be és igyék velünk egy pohár muskótályt.

— Köszönöm, de nagyobb a bánatom a szomszágomnál, mondá az ember és elment.

Az apa arcán egy csöpp változás sem volt látható, ahogy visszament övéi közé és a vacsora nagy vidáman befejeződött. Ezen az estén, Estéve gazda meg a fia együttmentek el hazulról. Sokáig oda voltak. Ahogy haza tértek az asszony még virrasztott. Anyjuk, szólt a gazda, odavezetvén hozzá a fiát, vigasztald meg, nagyon, nagyon boldogtald.

Jan nem beszélt többet azután az arlesi leányról, de még mindig szerette, talán még jobban most, hogy másnak a karjaiban lelte. De a büszkesége nem engedte, hogy elárulja és ez kergette a szegény fiut a halálba is. Sokszor egész napokon át mozdulatlanul ült egy kuczkóban, sokszor meg úgy elfogta a keserőség, hogy tíz ember munkáját egymaga vé-

nem a kardbojtnak, a hivatalnok, vagy kártya asztal mögül lesik üdvösségüket, de a praktikus brittek mintájára iparvállalatok létesítésébe fektetik minden anyagi, morális és személyes tehetségüket és abba fognak, a mi legalkalmasabbnak kínálkozik, tünik előttük.

Na, de nem szavakat akartam papírra vetni, melyeknek egyedüli célja hasábot tölteni. Vessen minden apa magára, nem-e jobban szeretné, ha elmondhatná: a fiam a belügy vagy nem tudom milyen minisztériumban ez vagy amaz, a helyett, hogy mind — sajna — szégyenkedve vallja be: kereskedő vagy iparos. Ez az, uraim, ebben vagyunk még: Ázsia. Ma egy ország kereskedelme, ipara fontosabb akármi másnál és éppen a tehetősebb, az intelligensebb elemeknek kellene bele vegyülnie, hogy az felviruljon, quázi megnesedjék, mint ojtják a fába a nemesebb, virágzóbb ágakat.

Ma még jobban imponál, ha névje gyére a legkisebb napidíjas is oda írhatja: „városi hivatalnok“, mintha akármilyen nagykereskedőről van szó, de hiszem és remélem, nincs messze az az idő, a mikor, miként az angol meg a német kereskedő: büszke kereskedői, iparos voltára, nem lesz szégyen szép magyar hazánkban kereskedőnek, iparosnak lenni, s a mikor szégyenkedve fogunk a multba visszatéríteni, milyen kicsinyes gondolkodásu volt az intelligens, a civilizáció legmagasabb foka felé törő nemzet a multban.

Adja az ég mindenható ura, no meg magyar honfitársaink és a szép hazánk társadalmi tényezői, hogy így legyen...

Hazánk, iparunk és kereskedelmünk erősbödésére, gyarapodására, fellendülésére....

Politikai hírek.

Az uralkodó köszönete. Az alattvalói szeretetnek és hűségnek azok a számos megnyilatkozásai a melyek az uralkodó 70-ik születésnapja alkalmával

gezte. Alkonyatkor elindult az arlesi úton és odáig elment, hogy már a város karsu tornyai feltűntek a homályban, aztán meg vissza fordult és soha tovább nem ment.

Mikor a szülei így buslakodni látták és látták, hogy mint emésztődik napról-napra, nem tudták mitévőek legyenek. Valami szerencsétlenségtől tartottak. Az anyja egyszer az ebédnél, könnybeborult szemmel szólt hozzá:

— Jan, ha éppen akarod azok után is vedd el, nem szólunk ellene. Az öreg Estéve gazda tenyerébe hajtotta piruló arcát.

Jan nemet bólintott a fejével és kiment a szobából.

Ettől a naptól kezdve egészen megváltozott.

Hogy szülei ne bánkódjanak miatta, tettetett jó kedvvel járt-kelt a házban. Eljárogatott a tánczókák közé is vasárnap délutánonként.

Az apa úgy vélekedett, hogy megvigasztalódott, de az anyjának nem tetszett a dolog sehogy se és még jobban meg-meg vigyázta fiának minden tettét, mint azelőtt. Jan a selyemhernyóknak szánt szoba mellettes kamrában halt; az anyja is oda vitette az ágát, mert hát megeshetik, hogy éjjel kell majd a hernyócskáknak friss eperlevelet adni.

Elérkezett szent Elegiusnak, a község védszentjének ünnepe; Mindenki talpon volt a tanyán és ujjongott és mulatott, mert nem sajnálták a jó fűszeres bort a cselédségtől sem. Azután a rakéták, meg az örömtűzek a szórúkon, a színes lámpácskák a szíllák lombjai közt. Éljen szent Elegius! A „kicsike“ elégitte az új kabátját, Jan maga is olyan jó

nyertek kifejezést, mélyen megindították I. Ferenc József érző szívét. Ez birta rá őt arra, hogy külön Magyarország és külön, Ausztria nepeinek is meleg hangu szívből eredő köszönetet mondjon az őt elhalmozó szerencsekívánatokért, és biztosítsa mind a két állam népeit arról, hogy ő a maga életét az ő javuknak, boldogulásuknak szenteli. A magyar nemzetnek szóló kézirat, a mely nemes, belsőségteljes hangjánál fogva nagyon alkalmas arra, hogy az uralkodónk iránt érzett szeretetet, ragaszkodást és lelkesedést még jobban fokozza, a következőleg hangzik:

Kedves Széll! Hetvenedik születésnapom alkalmából a magyar koroná országainak összes lakosságától oly számos szerencse- és üdvökívánat érkezett. Hozzám és a hűség is oly sokféle alakban nyilvánult, hogy a Személyem iránt való általános ragaszkodás lélekemelő módon nyert kifejezést.

Mélyen meghatottan utasítom Önt, hogy legmelegebb és legbensőbb köszönetemet, mely még a legtávolabbi kunyhóba is eljusson, országszerte hirdesse.

Tudják meg Magyarország népei, hogy életemet javuknak szenteltem, hogy boldognak érzem Magamat jólétüket előmozdítani, hogy a hűség, hazafiasság és kölcsönös bizalomban látom azon erős támaszokat, melyeken a haza jövője nyugszik.

A mindenható Isten áldja meg és oltalmazza azon kapesot, mely Engemet népeimmel összeköt. Kelt Ischlben, 1900. évi augusztus hó 19-én.

Ferenc József s. k. Széll Kálmán s. k.

A közigazgatási enquete. Az az enquete, melyet e hó közepén akartak megtartani a belügy-minisztériumban, a közigazgatás dolgában, szeptember 15-én veszi kezdetét és több napig fog tartani. A belügyminisztérium szét küldte a meghívókat azoknak, kik az értekezleten részt fognak venni. Az ankétén Széll Kálmán belügyminiszter és Gullner Gyula államtitkár felváltva fog elnökölni.

Az új huszszkoronás bankjegyek. Hivatalos értesítés szerint az új huszszkoronás bankjegyek jövő hó 15-én kerülnek forgalomba. Az új bankjegyeket serényen készítik, mert erre az időre feltétlenül el kell készülniök. A mostani tízfórtosok egy időre még forgalomban maradnak s csak 1901. január elsejétől kezdve fogják fokozatosan bevonni azokat.

Oszták dolgok.

A bécsi polgárság sokáig híres volt kedélyességéről. Agemüthliches Wien sör- és borházai éjjelnappal tele voltak mulató népekkel. Adomáztak és iddógáltak az emberek, gyönyörűség volt nézni. Persze, volt is okuk a vigasgra és mulatozásra. Az ő

kedvben volt, hogy édes anyját is meg akarta tánczoltatni, amin a derék asszony úgy elérzékenyült, hogy örömkönyök gyűltek a szemébe.

Éjfélkor elszenderedett a ház.

Mindenki elálmosodott a mulatozástól, csak Jan nem hunyta be a szemét. A „kicsike“ beszélte később el, hogy az egész éjszakán át sirt. Oh uram az szörnyű volt.

Másnap hajnalban, még alig pitymallott, az anyja valakit lát, hogy a szobán hirtelen átmege. Egyszerre valami sejtélem kapja meg.

— Jan, te vagy?

Jan nem felelt, már túl volt a küszöbön.

— Jan, hová mégy?

A pajtának ment; az anyja utánna.

— Fiam, az Isten szerelmére....

Az beteszi maga után az ajtót és rátolja a reteszt. Jan, egyetlen fiacskám, anyád kérdez, mért nem szólsz? Mit csinálsz odabenn?

Csak annyit mondott még;

— Nagyon szeretem, nem bírom tovább.

Oh micsoda gyöngye a mi szívünk, hogy még a szerelem bánatát sem tudja elviselni!

Ezen a reggelen azon törték a fejüket, a falu népei, ki az, a ki úgy kiabált ott benn az Estéve gazda portáján.

Az édes anyja volt, a ki egy szál ingben ott állt a harmattól és vértől nedves kőpadnál és siratta egyetlen, immár halt gyermekét....

for. Róna Béla.

császáruk ta totta leigázva Magyarországot, az ő császáruk uralkodott Itália legtermékenyebb tartományain és az ő uralkodójuk volt a németeknek is császára. A diplomácia és a politika szálai Bécsben futottak össze, Bécsből kormányozták a Habsburgok minden birtokát. Amit Itália, Magyarország és Németország jót és szépet termelt, mindannak Bécs vette a hasznát. A Habsburgok összes népei csak Bécsnek dolgoztak, Bécsnek raboskodtak. Csoda-e, ha a derék bécsiok elég kedélyesnek találták ezt az állapotot.

A sörgyarak alig győzték a habos ital szállítását. De hát a szerencse forgandó és lassan-lassan Bécs is kipotyant előnyös pozíciójából. Az olasz tartományok veszendőbe mentek, a Savoyai-ház bekebelezte azokat az egységes Itáliába.

A Hohenzollernek tündöklő szerencséje naggyá, hatalmassá tette Berlint. Lőtrejött az egységes Németország, Königrätz után a Habsburgok kivonultak Németországból. Bécs megszűnt a német irodalom, tudomány és művészet központja lenni és Berlin mindenütt és mindenben háttérbe szorította a Habsburgok jóakaratóiból s Isten kegyelméből világvárossá lett Bécs. Földrajzi fekvése, a város gazdagsága, remek és ritka gyűjteményei, a dinasztia kifogyhatatlan kegye megadták Bécs városának a módot és lehetőséget, hogy Berlinnél, ezzel az ujdonsült metropolissal fölvegye a küzdelmet. A kedélyes bécsiok azonban jobban értenek a kizsákmányoláshoz mint a becsületes, férfias küzdelemhez.

Amidőn az ellenség közeledett Bécshez, a megremült lakosság nyílt városnak deklarálta Bécsot és a dinasztia kénytelen volt menekülni Magyarországra. De nemcsak, hogy nem voltak meg azok a hadierőnyei, melyek más városoknak, így magának Párisnak is, örök nevet biztosítanak a történelemben, meg az irodalom, művészet és tudomány az ipar, kereskedelem és pénzügy terén sem merte fölvenni Bécs a küzdelmet a napról-napra hatalmasabbá lett Berlin ellenében.

A küzdelemhez, a becsületes nyílt küzdelemhez nem értenek a kedélyes bécsiok, mert hát a „kítartottakban“, legyenek azok férfiak avagy nők, rendszerint igen kevés a virilitás. A kítartottak idegzete hamar elsatnyul, küzdeni, alkotni és te emteni nem tudnak. Már pedig Bécs évszázadokon át nem volt egyéb egy birodalmi soutenué-nél, A Habsburgok összes népei fáradtak, dolgoztak azért, hogy e kiváltságosnak és dédelgettnak legyen mit prédálni. A bécsi népek valóban sok oka volt a gemüthlichkeitra. A midőn azonban egy szépnapon megszűnt a hübéresek rabszolgamunkája, s a létért való tusakodásban Bécsnek is ki kellett venni a részét, a bécsi kedélyességnek is csakhamar vége lett. Ha Bécs fölismervén az idők jelét, bátran versenyre kel vala a káprázatos mértékben fejlődő Berlinnel, tekintve Bécs előnyeit és kiváltságait, ez talán még megvédhette volna elsőrendű pozícióját, ám a gyáva és tehetetlen Bécs nem mert a maga tekintélyeért és pozíciójáért Berlinnel viaskodni, hanem amit elveszített a vámon, azt meg akarta nyerni a révén. Ha Németország és Olaszország felé el is volt zárva az útja, még mindig szabad volt a határa Magyarország felé. Ha nem lehetett többé zsákmányra szert tenni sem Németországban, sem Itáliában, annál nagyobb vehemenciával akarta kiaknázni: Gyarmat-Magyarországot. Az oszták soutenué megélhetett magából Magyarországból is.

Ámde idővel a viszonyok itt is nagyot változtak. A közjogi gravamenek háttérbe szorultak, a magyar kultúra, miat egykoron Árpád hada, hatalmába ejtette az egész országot, naggyá fejlődött a nemzeti művészet és irodalom, lett iparunk és kereskedelmünk. Anyagi és szellemi erőink gyarapodásával új életre ébredt szunnyadozó nemzeti önértetünk s amidőn a megifjult Magyarország, a fejlődő és életerős Budapest végigtekintett a vénülő Bécsen, ezen a züllés lejtőjére jutott Reichs- és Rezidens-tadton, a'kor az erőtlől duzzadó, székesfővárossá előléptetett Budapest fogadalmat tön, hogy többé nem lesz uszályhordozója és kitarója ennek a kivénült Bécsnek.

Erre a kijelentésre persze vége lett a bécsi kedélyességnek, mert ha már Magyarország sem akar többé Bécsnek a Bécs helyett dolgozni, ha már Budapest is székesfőváros és európai metropolis akar lenni, akkor ugyan mi lesz Bécsből? miből fog ezután Bécs megélni?

Magyarország gazdasági megerősödése és Budapest bámulatos fejlődése kétségbeesette a jó bécsiakat; haragjuk és kétségbeesésük annál nagyobb lett, minél inkább tapasztalták, hogy Budapest példáján indulva Prága, Lemberg és Grác is kezdik magokat függetleníteni Bécestől. Tehát senki sem akar már Bécestől függni s senki sem akar többé a ránczos arcú Vindobonának udvarolni!

S a bécsiek bosszút esküdtek Magyarországnak és a székesfővárosnak. Anatómát mondtak minderre, ami magyar. Izgattak nyersterményeink ellen, ádáz harcot folytattak a magyar értékpapírok ellen, ártottak, ahol tudtak és rágalmaztak beennünket, ahol erre alkalom kínálkozott. De azért Magyarország tovább haladt dicsőséges pályáján és Budapest is megtartotta azt az előkelő helyet, melyre felküzdötte magát. A párisi világkiállítás hazánkban és szép fővárosunkban újabb diadalokat hozott. Ausztria mellettünk teljesen háttérbe szorult. A bécsieket és Lueger urat a magyar géniusz diadala teljesen kihozta sodrából s hogy toszuságuknak valamiképpen kifejezést adjanak, elhatározták, hogy Budapestet ezután nem, Budapestnek, hanem Ofen-Pestnek fogják hívni. Minő döröszög! s minő aljas motívumokon alapuló elkeresztelési eset ez!

Hát a bécsieknek csakugyan nincs jobb és sürgősebb dolguk, mint tüntetni Budapest és annak neve ellen?

Luegerék már sok bolondot tettek és csölekedtek Magyarország bosszantására és megkárosítására, de ennél örületesebb dolgot nem igen miveltek még. Ez az utolsó tettük azonban egyúttal azt is mutatja, hogy a Luegerék örültségében van rendszer; sőt az is bizonyos, hogy az osztrák kormányok és Bécs irányadó köröi évek óta istápolják ezt a rendszert.

Am meddig tűrjük még a bécsieknek ezt a minősíthetetlen viselkedését? Ha csak Luegeréről és barátjairól volna szó, szuverén megvetéssel térhetnénk napirandó a gázságok fölött, de csak a vak nem látja, ami naponta irritálja szemünket, hogy Luegerék úgy le — mint fölfelé az osztrák közvéleményt képviselik. Am a magyar társadalom, a székesfőváros és a magyar kormány már nem tűrheti tovább ezeket az örökös és vakmerő kihívásokat. A félhivatalos csillapító szerek nem érnek semmit. Itt ököl és korbács kell, mert türelmességünket immár gyávaságnak nézi az osztrák.

Veritas.

Társadalmi baj.

Hivogatólag, csábitólag int felénk, eltikkadt vándorok felé nyájas pálmasziget — a házasság. Az élet küzdelmei és furesaságai már megérlelték bennünk a tudatot, hogy csakis ott találjuk meg életünk jutalmát, a boldogságot, a ezélt érezzük már, hogy ez a mi hivatásunk és míg az egyik rész szomjas szívvel, vagy reális érdekek szemmel tartásával keresi életének párját, a másik rész már meg istálta, és ha a dolgok a maguk természetes rendje szerint folynának, nem volna egyéb hátra már, mint a házasság megkötése.

És most jön a nagy de. De nem házasodhatunk meg. Apró 6—800—1000 forintos hivatalnokok, tanítók, tanárok, avagy egyéb keresetet üző fiatal emberek vagyunk, akik egymagukban még csak el tudunk lenni a fizetésünkkel, de családfenntartásra ezzel a jövedelemmel vállalkozni nem merünk. Érezzük, hogy a szegény házassággal olyan jármot veszünk nyakunkra, melyek sulya alatt mindinkább görnyedezni fogunk s minden egyes új családtag új küzködést, új gondot fog hozni az apai örömek riasztó ellensúlyozása képpen. Példákból, elriasztó példákból merítjük a tanulságot. Az olyan házasság élet, mely nem egyéb, mint a nélkülözések és lemondások folytonos láncolata, nem nyújthatja azt a boldogságot, melyért két egymást szerető szív eped. Szép a romantika, édes a szerelem, de a pozitív valóság mégis csak a legnagyobb ur.

Fiatal, 25—28 év közötti fiatal emberek vagyunk. Forr bennünk az ifjú életerő, most vagyunk a legalkalmasabbak az érzések befogadására, a szerelem energiájára. A természet törvényei szerint az a leghelyesebb ideje a házasság megkötésének. De mi mégsem házasodunk ki vagyunk tiltva a paradicsomból. Nem látjuk biztosítottak ekzisztencián-

kat és egy jobb jövő reményében küzdünk, törekszünk, dolgozunk, hogy el tudjuk érni azt a minimumot, amelyből családot lehet eltartani:

S mi alatt dolgozunk, elszállnak fölöttünk az évek, öregszünk, testben és lélekben. S őszintén szólván hozzájárul ehhez az a körülmény is, hogy gyorsan, viharosan él a mai ifjuság. S mire végre el tudjuk érni azt az évi jövedelmet és azt a biztos pozíciót, melyet a házasság bázisának tartunk, lelkünk megkopott, szívünk elszegényedett, fejünk megkopaszodott. Így állunk az oltár elé. Ó micsoda egészen más, külbmb völegények lettünk volna mi 5—8—10 esztendő előtt, amikor csak 600 forint volt a fizetésünk!

Igy történik aztán, hogy igen sokan közülünk, akik 30—40-ik életévük között nősülnek, nem találják meg a házasságban azt a boldogságot és megelégedettséget, melyet kerestek.

S éppen így nem találják meg azok sem akik fiatalon hárs, de tisztán az anyagi érdek szem előtt tartásával lépnek az oltár elé. A leány, akihez őket szívük vonzalma huzza, rendszerint szegény, s mint ők hiszik, nem nekik való feleség. Ujsághirdetés, közbenjárás és egyéb üzleti uton keresnek és találhatnak olyan menyasszonyt, akinek hozományából telik három szobás lakásra és járulékaira. Megházasodnak és szívük hidegen marad, mikor az igent a pap előtt kimondják.

Általánosságban nem lehet azt állítani, hogy az érdekházasságok boldogtalanok. Gyakran bekövetkezik, hogy az összekerült házassélek, meglévén bennük egymás kölesönös becsülése és a vérmérséklet egyenlő erejű delezessége, összeszoknak és megszeretik egymást. De ez véletlen. Az érdekből házasodók legnagyobb része nem boldog, nem megelégedett és míg csak a sir be nem záródik fölöttük, idegenek maradnak egymásra nézve. Nézzünk csak egyszer figyelő szemmel szét magunk közül, vessünk egy élesebb pillantást ismerőseink házi tűzhelyébe, látni fogjuk, hogy sok helyütt csak alig pislog az a tűz, a lelkek fanyarak, a szívek elfásultak. Ezek az emberek mind boldogok lehettek volna; ha nem a rideg számítás tanácsára hallgatnak.

A nők sorsa ebben a tekintetben még rosszabb mint a férfiaké. A boldogtalan házasságban legtöbbszörre a nőnek jut ki a nagyobb rész a boldogtalan-ságból, mert a férfiak több alkalma van szórakozást keresni a házi tűzhelyen kívül, kárpótolni magát azért, amit az oltár előtt elveszített. Ezer és ezer házaspár hordozza egész életén keresztül Hymen töviskoszoruját, a modern társadalom még sem akarja e megdöbbentő tényből levonni a helyes következtetést. A leányos szülők, a leányok s a házasulandó fiatal emberek előtt egyaránt ott lebeg a sovárogra kergetett varázshatalom, a Mammon. Csak amikor el érik, akkor látják, hogy hamis utra tévedtek, hogy a pénz csak azt adja meg, amit, vásárolni lehet. Így romlik meg a társadalom, így züllik el az emberiség.

Hol keressük ennek a nagy bajnak az orvoslását? Habár itt anayi a tényező, hogy mindazt el sem lehet sorolni. És azért orvoságot sem tudok ajánlani. Csak elkomorodva konstátálom és velem együtt minden gondolkodó elme és érző szív, hogy a modern életfelfogás megfosztotta az emberiséget a boldogságtól. Csak ujkor, új életfelfogás tud itt segíteni. Az pedig messze van még és csak óriási rázkodtatások után fog bekövetkezni.

Addig is mi, férfiak és nők, akik rabjai vagyunk a szegénységnek, az ur módna, a szép ruhának és társadalmi követelményeknek, ezélnkat tévesztve és megelégedetlenül járjuk a modern Golgothát.

Tanügy.

Polgári leányiskola.

A kézdivásárhelyi jótékony nőegyletnek nyilvánossági joggal felruházott, államsegélyes polgári leányiskolája I-ső, II-ik és IV-ik osztályába a beiratkozások folyó évi szeptember hónap 1., 2., 3., 4. és 5-ik napjain eszközöltetnek az állami polgári fiúiskola helyiségében.

Az esetleges felvételi vizsgálatok szept. hó 5-én tartatnak meg s ezen vizsgálat díjmentes.

A tanév szeptember hó 6-án veszi kezdetét. Tandij egy hónapra 6 korona. Szegény tanulók tandijmentesítésben, teljesen vagyontalan szülők gyermekei pedig, tandijmentességben is részesíthetők.

Szegény tanulók tankönyvekkel is segélyeztetni fognak.

Vidéki szülők gyermekeiket csakis az Igazgatóság tudtával helyezhetik el s e tekintetben az szívesen szolgál utbaigazitással.

Bármily iskolai ügyben készséggel ad a szülőknek felvilágosítást Balázs Márton polgári leányiskolai igazgató.

A k.-vásárhelyi jót. nőegylet polg. leányiskolájának. Igazgatósága.

Értesítés.

A háromszékvármegyei „Erzsébet“ árvaleánynevelő intézet elemi és nőipariskolájába beiratkozni lehet szept. hó 1-től 15-ig.

A női ipariskolába felvétetnek azon 12 éves koron felül levő növendékek, kik az elemi iskola IV. vagy VI. osztályát elvégezték. Jelentkezni szakcsoporthoz tanulásra is lehet. Ily szakcsoporthoz: I-ső fehérnemű varró, II-ik kézimunka és himző, III-ik ruhaszabászati osztály. IV-ik gépipari osztály.

Vidéki szülők gyermekei lakást és ételmezést is kapnak az intézetben.

Tandij havonta 2 korona.

Jelentkezni lehet az intézet igazgatóságánál.

K.-Vásárhelyt, 1900. aug. 20-án.

Az iskolaszék.

Értesítés. A kézdivásárhelyi állami elemi fiú- és leányiskolába az 1900—901-ik iskolai évre szóló beírások f. évi szept. hó 3., 4. és 5-ik napjain d. e. 8—12 óráig s d. u. 2—4 óráig intéztetnek el. Szept. 6-ikán javító, esetleg felvételi vizsgálatok lesznek. A tanítás 7-én kezdődik. Tandijt nem kell fizetni. Beírási, illetőleg felvételi díj: 1 korona és 30 fillér. A kik szegénységi bizonyítvánnyal iratkoznak be, azok csak 30 fillért fizetnek.

A gondnokság határozata értelmében:

K.-Vásárhelyen 1900. évi augusztus hó 27-én.

M. Székely János,

áll. isk. igazgató.

Értesítés. A kézdivásárhelyi iparos tanoncziskolába az 1900—901. évre szóló beírások f. évi szept. hó 7. és 8-ik napjain d. u. 4—6 óráig történnek az állami el. iskola helyiségében. Tandij: 5 korona, mely a beíráskor fizetendő. A tanítás szeptember hó 10-én kezdődik.

Kézdi-Vásárhelyen, 1900. szeptember hó 27-én.

M. Székely János,

ip. t. isk. igazgató.

Ujdonságok.

— Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Szabó Kálmán, karatnai községi iskolai tanítót a középajtai állami népiskolához kinevezte. rendes tanítónak.

— Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter a Kádár Lajos nyugdíjazásával megüresedett laborfalvi áll. isk. tanítói állomásra Jánosi Ferenc zaláni tanítót, ennek helyére Darkó Áron bitai állami iskolai tanítót helyezte át s Biró Béla Majosházára áthelyezett tanítót pedig saját kérésére visszahelyezte Czófalvára.

— Időjárásunkban pénteken este változás állott be. 11 napi tartós szárazság után észak felől nehéz viharfelhők jelezték, hogy közelg a jótékony eső, mely aztán sűrű villámlások és menydörgések között meg is érkezett s pár óráig áztatta a földet. Az esőzés következtében a levegő annyira lehült, hogy az őszi s téli ruhák is előkerültek a szekrényekből.

— Uj községelnevezés. A belügyminiszter Sepsi-Szent-Ivány és Laborfalva egyesített kisközség elnevezését „Szentivánlaborfalva“-ban állapította meg.

— Esküvő. Hamar Endre szentkatolnai tanító a napokban tartotta esküvőjét Kézdi-Vásárhelyen Zsigmond Anna kisasszonnyal, Zsigmond György derék polgártársunk kedves leányával. Kísérje áldás az ifju pár frigyét.

— Körjegyző-választás. A barátosi körjegyző-választást a kir. közigazgatási bíróság megsemmisítvén, az így üresedésbe jött körjegyzői állásra f. hó 22-én ejtették meg a választást, Deák Sámuel szolgabíró vezetése alatt. Az új körjegyző Kiss Vilmos, volt pávai segédjegyző lett.

